„ЗАСТАВА“ излази редовно: сваког четвртка, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на пола године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 47. У Новом Саду у уторак 27. марта 1890. ГОДИНА XXV.

Позив на претплату.

Крајем овог месеца истиче претплата на „Заставу“ онима, који су се претплатили на једну (прву) четврт, те овим сада отварамо претплату на другу четврт.

Ми указујемо на свој дојакошњи рад, и уздамо се, да ће нас тај рад најбоље препоручити. „Застава“ ће се, као што се по себи разуме, и надаље лепршати у слободоумном табору нашег народа, на бедему народносном, автономном и напредном. Напомињемо још само то, да смо се постарали, да „Застава“ и на даље буде извештавана не само о догађајима у нашој отачбини, него и из свију српских и словенских врајева, а учинићемо све могућно, да круг „Заставиних“ сарадника још проширимо.

Обраћамо пажњу, да се у току четврти, која долази, састаје наш народно-црквени сабор. Сабор ће тај бити од велика значаја и замашаја, а ми ћемо се постарати, да наши читаоци буду о свему, као и до сада најтачније и најбрже извештавани.

Цена је „Застави“ обележена на челу листа.

Обраћамо се на своје начелне пријатеље, да нас својски помогну и у скупљању претплатника.

Овом приликом им и опет обраћамо пажњу на бројеве „Заставине“ од петка. Ти су бројеви удешени за најшире кругове, а нарочита претплата стаје на њих 3 фор. годишње.

У Новом Саду, 24. марта 1890.

Уредништво „Заставе.“

ПАД БИЗМАРКОВ.

(—въ.) Најзначајнији догађај на политичком пољу јевропскога запада, без сумње је — одступање, или, јер боље одговара фактичном стању — пад кнеза Отона Бизмарка. Тим догађајем од еминентно политичке важности, чији се замашај, као ни одсев последица му данас, тако рећи ни догледати не даје — бави се још једнако новинарство и западно и наше. Па није ни чудо! Треба само предочити ону улогу, коју је играо „гвоздени канцелар“ у јевропскому концерту, треба изнети себи пред очи она атласка плећа, која су држала до данас гигантском истрајношћу ако и не цео свет, а оно, зацело културно најјачи му део — Европу, па да увидимо, шта од прилике могу значити речи: кнез Бизмарк је пао!

Одиста, нама се чини у овај мах, под утиском тога готово невероватног догађаја историјског (тврдо држасмо, да ће Бизмарк до издандуше своје бити први, најглавнији државник свога владара и народа) — као да се са одступањем, или боље падом његовим, одронио цео XIX. у прошлост, у неповрат, као да је сад већ дошао крај веку нашему, а наступање новог XX. века! И канда се нећемо јако варати под утиском тог великог догађаја. Јер тешко је и замислити, да ће ова последња десетина нашег века родити и створити дива, који ће кадар бити, да својим радом и именом удари печат, већи и значајнији од Бизмаркова печата, кад се стане оверовљавати записник овог нашег XIX. века! Тешко, да ће се то збити . . .

Од Наполеона I. није кадра историја овог века да покаже већег човека, него што је Отон Бизмарк. Наполеон I. указује се на уранку века овог а Бизмарк на заходу Од њих двојице нема већих и за то ће се канда сад већ, 10 година раније, почети оверовљавати историјски записник нашег столећа. И ништа друго, до ли само то може и значити пад такве карактерне главе, таквог правог Тевтонца, који је 28 година био отац и старешина оној великој породици, што се зове народ немачки. Човек не може споменути народ тај а да се не сети одмах и главног носиоца тежња му — Отона Бизмарка. То је двоје тесно уткано једно у друго. Отон Бизмарк је највећи Немац, највећи родољуб свог народа и зато има немачки народ дубоко да зажали за њим, за тим носиоцем немачких националних тежња, као што би била то дужност и сваког другог народа, који може таква родољуба да назове својим. Он је служио у главному владајућем начелу данашњем — начелу народности — истрајно и свесно, он је у националном погледу водио свој народ од успеха до успеха, то ће му признати историја, као што ће му признати, да је био до данас највећи Немац. И са те стране заслужује Бизмарк осим љубави и поштовања свога народа, још и од нас, од противника својих — да га узмемо за углед, што се тиче националне политике. Сваки Словен, сваки Србин треба да буде тако исто добар Словен, тако исто добар Србин, какав је био Бизмарк добар Немац!

Нама Словенима је био непријатељ. А зашто? Баш зато, само зато, што је био добар Немац. Бизмарк је упознао природне противнике свому племену, колико у Французима, још више у Словенима. С тога ни један Србин, ни један Словен у опће, неће зажалити за њиме. За нас може бити пад његов само добит . . .

Кнез Бизмарк није отишао што је хтео; он је морао отићи — „er ist gegangen worden“ — и то је значајно. У колико су тому допринела питања унутарње политике немачке а у колико спољашње — то се не да поуздано сад већ рећи. Свакако су и једна и друга створила разлику у мишљењу између њега и младог и живахног цара Виљема II. И тај јаз између Бизмарка и Виљема II. добио је свог изласка у паду првога. Многи се надају, нарочито у Немачкој, да ће сад настати слободоумнији правац и дух у унутарњој политици немачкој, а што се тиче спољашње политике, није искључено приближење Русији, које би било само на штету и ускос рачунима грофа Калнокија и Криспија. Има гласова иностранских, који веле, да је трипл-алијансија престала већ живети! У колико је то истина — показаће будућност, можда скора, но једно стоји, да пад Бизмарков неће остати без последица по међународне одношаје јевропске, нарочито пак не по одношаје између великих сила.

Главна црта Бизмаркова карактера, као државника, био је егојизам, безобзирност. Осећајност и сентиментализдм није познавао — а гвоздена рука његова, реакцијонарна унутарња политика његова, угушивање слободе, игнорање парламентаризма — није никад било кадро, да улије у нама симпатије према Бизмарку, као министру председнику пруском — он је у том био углед другима, бизмарчићима, ван граница германске империје. Као канцелар немачки био је и постао је највећи и најгенијалнији државник свог времена.

И Бизмарк је отишао. Наследник му је генерал Коприва. Можда ће се према величини претходника рећи за последника му: „nomen est omen.“

ИЗБОРИ ЗАСТУПНИКА
за наш народно-црквени сабор.

Пишу нам из паланачког среза:

„У паланачком срезу изабран је данас за посланика, као што вам је већ брзојавом достављено, г.г. Јов. Благојевић учит. у вишој дев. школи сомборској и Милан Ћирић окр. прота новосадски. Избор овај обављен је тајним гласањем на захтев неких, што дођоше са оно нешто мало аминаша, да по својој холујској крви сеју и овде буру и ветрове, а ако ништа друго а оно бар да праве сметње мирном и сложном раду. Но председник изборне скупштине г. Марко Марцикић знао их је сваки пут ударити по прстима, те су морали покупити нос и ћутети, да нису на својим пашалуцима него на слободном биралишту, а међу бирачима свесним о свом начелу, који су бурним „живео председник“ дали израза своме одобрању кад год би председник дотичне на ред упућивао.

Због тога што није никаквог договора у срезу самом било, није могао да продре свешт. кандидат истакнут од нашег средишњег одбора. Овде не можемо пропустити а да не рекнемо некој браћи, да се требало чврсто држати резолуција донесених на нашем збору од 22. фебруара о. г., а не без општег договора, нудити некоме кандидатуру; нарочито у тој ствари некој браћи учитељима требало би препоручити мало више доследности, јер тек валда не мислимо бити себични па полак тамо, полак овамо.

Чули смо од једних изборника, да се код њих врло гадно кортешовало против Благојевића, наиме, говорило се: „да ће посланик Благојевић као учитељ гледати, да што већу плату добију учитељи,“ али знамо, где је то скувано, само не сме нико јавно да изнесе то, него тако поједини чанколиз разноси то по свом селу; па то још учитељ — жалосни.

Пре него што ће почети избор, господа либерали и клерикали и сви ти шарењаци одоше у оближњу гостионицу и вели се, да су тамо пречестили се и остали на томе, да за Гостовића гласају, а Дувђерсковог вета Јовановића оставише.

Гласало је за Благојевића 79, поп Зарију 40, проту Ћирића 87, Гостовића 48 гласова, види се дакле, да су они са њиховим Гостовићем што вели, да „зна више него учитељ,“ да су велим, доста слаби.

Прота Ћирић још није у јавности стао на страну ове ни оне странке, а многи су мишљења, да не мисли рђаво по нашу автономију, па са тог гледишта полазили су неки бирачи и према томе и гласали за проту. Видећемо да ли је оправдано њихово мишљење; а што те помешане и спојене странке нису имале свог свештеничког кандидата већ узеше Ћирића, то не знају ни они сами. (А где им је кандидат „акционог одбора“ Лева Кићански? Пр. уред.)

Кад је председник прогласио резултат избора отишла је депутација по госп. Благојевића, који је тог дана био у Паланци и дошла с њиме на место избора, где се он у лепом говору захвалио на поверењу, које му је од стране бирача указано и рекао, да ће по својим силама порадити за добро наше школе и цркве и осталог што у ту сврху спада, поздрављен је био после тога говора са бурним „живео“ и тиме је избор завршен.

Вредно је да се зна, да су потпуно доследне своме начелу остале општине: Бегеч, Пирош, Кулпин, Врбас и Футог осим једног двојице.“

*

Нова Градишка 22. марта. Већ смо вам жицом јавили, да су код данашњег избора за сабор продрли радикални кандидати: Богољуб Милетић, адвокат у Броду са 79 гласова против Стеве Поповића некад Вацког, који је до-

ЛИСТАК.

СЛИКЕ И ПРИЛИКЕ СА ЈЕДНОГ БИРАЛИШТА.

Кроз шибе.

У своје време, кад су шибе владале, осудише неког старог грешника и окорелог зликовца на самртне шибе. Но тај човек истера у крај, не паде под шибама, а и после му не би ништа. Кад је и последњи пут прошао кроз ред и кад је изишао на крај, он је лупио капом о земљу и подвикнуо као да у сватове полази . . . Тако су ми бар моји старији причали.

Као што видимо тај човек, не само да је окорела душе и без срца, већ је био и јаке телесна састава . . . . .

Данас више нема шибе, нема оних шибе, којима се тело човечје убија. Но зато често човек може да дође у прилику, да пролази опет кроз шибе, само не кроз оне од прућа, већ кроз шибе од — речи. У извесним тренутцима ове нове шибе могу бити опасније од оних старих. Ове су убијале тело, а нове убијају душу. Ова је казна много гора: Она убија, и човек се опет миче, ради, једе, пије, дише, али је опет тај човек мртав, он је жив сахрањен.

На биралишту у једној варошци било је сада у прошли четвртак прилике, да видимо, како људи пролазе кроз шибе од речи. На једној страни стајала свест народна, а на другој завођење, поткупљивање, обмањивање и т. д. На страни, где је стојала свест, био је народ, свестан о својим правима и дужностима, а на оној другој — е какве ти мешавине од бирача у оној малој и маленој, скоро невидљивој мањини није било. И тако је било, да је сваки из оне мањине са плавом цедуљом, док се догурао до стада свога кроз ону другу множину бирача са белим цедуљама, морао да прође кроз шибу од речи. На сваком од њих могла се опазити нека душевна немирноћа. Неки је био блед, неки запурен, неки погнуо главу и оборио очи, неки усплахирен и уверен, а било је и таквих, који силом хтедоше да се покажу, као бајаги да се не стиде шта раде.

Ал' нико од те малене мањине не прође тако ружно, као један господин свештеник. Стар, тежак човек, може бити да не би ни дошао на гласање, али, за бога, зашто има фијакера на свету! И доведоше га. Лако је другима било. Људи млађи, лакши, те протрчаше кроз шибе, ал господин свештеник једва се миче, а не може тек на фијакеру у дворану, где се гласа, већ мора пешке. „Зар тако попо?“ — „Попо, не долази ми више у кућу!“ — „Попо, не добијеш више фијакера при сарани бадава!“ — „Попо, не прережеш ми више колача!“ — „Попо, не видиш ме више у цркви!“ — „Попо, капелана ћемо ми теби!“ — „Можеш да дођеш на гласање, а да светиш водицу о Богојављењу не можеш!“ и т. д. и т. д.

Ми не знамо, да ли би требало народ да се тако показује према свом свештенику, али, ако не би требало, онда би требало сваки свештеник у првом реду сам да пази, да не дође до тога, а то је најлакше: да држи уз народ и са народом.

Хоће с браћом.

Мален је то старчић. Мада није већ више време шубари, он натукао на главу читаву овчију кожу, а приденули му плаву цедуљу. Виде старчић, да некако зазиру људи од њега, да се скањују испред њега, да га нико не гледа. Стаде, па се замисли, шта то може бити. Досети се. Куд погледи, само беле цедуље. И он се маши руком за цедуљу, здера је са шубаре своје и гласно и јасно узвикну: Не могу, па ма одмах пропао! Хоћу с браћом, дајте и мени белу цедуљу!

Петица и десетица.

Десетице, заслужио т' нисам,
хоћу сада да те целу спискам.*)

У врчми преко од изборнога места седе њих неколико са плавим цедуљама и пију. Уђе је дан са белом цедуљом, па ће рећи двојици, што су седели сами за једним столом, а већ прилично навресани, рећи: Ви баш весели а? „Боме и весели, а не као ви: и гладни и жедни печете се тамо на сунцу. А гле шта можемо ми!“ У томе му донесе крчмар чашу пива, он зграби чашу и кроз затворен прозор баци је на поље. Чаша разби прозор, а после се и сама о калдрму распаде. Весео братац запева горњу песму и узе да витла десетицу по ваздуху. Његов му друг секундираше, витлајући опет петицу по ваздуху. —

Ух, да грозне слике и прилике!

Сугреб.

„Треба хтети, треба смети, па да видиш куд се лети“ — ал господин кандидат оне малене мањине нити је хтео, нити је смео (јавно), па опет је одлетио чак тамо некуд у Банат, кад је видео своју пропаст. Људи кажу, да је то једно од најпаметнијих дела његових: за што би се бирачи, да је остао до краја кандидат, мучио цео дан до 7, 8, сати у вече. Овако је до подне све гогово било. Огромна већина бирача била је, дакле, са свим задовољна, што је противнички кандидат побегао, ал како су његови бирачи прошли? Било је међу њима и задовољних и незадовољних. Задовољни су били они, који су „примали“, а незадовољни они, који су „давали.“ „Хтео сам, да учиним нешто рђаво, ал нисам учинио; за то му хвала, што је одступио — рекао је један од оних, који су „при-

*) Ови стихови нису лепи и нису добро срочени, ал' ми их доносимо верно. — Што се тиче самог смисла истих стихова, може се двојако тумачити. Хесапи човек: добио десетицу бадава, за глас, за једну реч, што ће је преко језика пребацити, а опет са свим бадава, што је кандидат, за ког су потплатили, стругнуо, те није морао ни ову реч да изусти. Може бити да је због овог и био онако раздраган. Пробудила се савест у њему.

био 12 гласова од самих свештеника, и Мијајло Крајновић ужанички свештеник са 164 (овде 54 а у Пакрацу 110 гласова) против Турала протe градишког, који је добио 38 гласова.

Осванув дан избора а боме осванув и Стева у Градишки, премда се био пронео глас да се неће кандидирати, али је у потаји радио живо. Жандари су ноћас будили бираче, па им показивали писмени налог предстојника Пејчића, да имаду гласати за Стеву и Турала. Али све бадава, наши ратари одржаше сјајну победу, а неповедоше се за својим поповима, који су данас одиграли јадну улогу. Жао нам је видети наше свештенике отуђивати се од свог народа, с којим треба да деле добро и зло; за дивно нам је чудо било видети у том колу пароха Васу Мијоковића, који је до данас увек држао уз народ а сад човек као да није онај исти што је пре био, и он окренуо начелом као каквом кабаницом. А како долази Мирон као управитељ дијецезе поручивати свештеницима, да је његова жеља да Турало буде посланик? Његова жеља, као оца духовног треба да буде да свештеници у споразуму живе са својим народом. То су неки свештеници, крај свог упливисања и осећали, па су мислили, да су се извукли из неприлике, ако гласају за Турала и за Богољуба Милетића. Једини је Теца Марковић, парох бродски осветлао лице пред богом и пред народом, те дао свој глас за обадва радикална кандидата; данас смо видели, да су били они његови душмани, који су распростирали глас по нашем срезу, као да је он одпадник од народне ствари, а он се показао јунак на мегдану, хвала му!

Наше учитељство је било на свом месту, оно је показало да има знања и срца за свој народ.

Председником скупштинским беше акламацијом изабран вредни старина Андрија Секулић, те позове тронутим гласом и сувим очима народ и свештенике да буду сложни, да се не цепају, да остану једна душа и једно народно тело. Да је избор тако сјајно испао понајвише је заслуга врлог родољуба Марка Крлића, трговца и поседника новоградишког; у њега народ гледа неограниченим поверењем, а он предњачи данас баш узорним понашањем. Вредно је забележити овде и име ратара Мијајла Пауковића из Гајића, који својом особитом разборитошћу и бистрим оком разпознаде, ко за народ добро мисли, а ко тражи само своје личне користи, а за њим иђаше цело село. Дај боже да оваких ратара још више буде.

После избора сакупио је прото Турало своје верне, и држао им лекцију, да се он нада, да ће у будуће свештеници и народ за собом повући, другим речима, да буду свештеници кортеши његових налога, а ми се опет надамо, да ће се свештеници повратити опет у коло народно. Клерикализам је данас у нашој дијецези закопан, пре него што се могао показати у правој својој слици. А и Поповић, некад Вацки, говорио им је да може за сада само толико казати, да му је министар Чаки рекао, да ће Бранковић патријарх бити па испали избори како му драго; чиме је хтео натукнути, да је он свемајне политичке појео кашиком, и да са мини-

---

мили". — А јао! где су моји двеста форината, што сам их „потрошио" — рекао је један од оних, који су „давали". „Баш је то срамота, тако нас оставити!" „Богме нећеш ме више видети ни прстом да макнем за тебе!" — говорио је други.

„Пардон".

„Пардон" се командује, кад неког осуде на смрт, па га у последњем часу помилују. 12 буренцади пива и неколико котарица „кренвирштли" требало је да се принесе на жртву, да кандидат малене мањине победи. И пило се и јело немилице, али у један пут видоше из дотичне крчме, где издалека јури један кортеш, маше белом марамом и виче: „Пардон" пиву и кобасицама! Све је бадава, наш кандидат стругнуо, напустио нас, правди (овде неправди) не може задовољити!" — „Bitte, das Trinken und Essen einzustellen!" — Заповеда главни кортеш малене мањине крчмару.

Клепетушице.

Клепетуше, па и клепетушице имају своје цели: Пастир да чује своје стадо, а уједно да се и стадо прикупља само у гомилу. Али шта имају клепетушице посла на биралишту? На то би нам најбоље мала Љубица знала да одговори. Али зашто и мало дете да уплећемо у овако озбиљне ствари. Нека је, нек ужива своје детинство. Шта је у ствари? Некоме обесили у фагури клепетушу о врат, а деца, као деца, не могу велике клепетуше да понесу, већ накуповала малих клепетуша, да некога једе. Блажена и невина деца! Но некима требало би да су и те мале клепетуше доста. Ако има још у њима срца, ако имају савести и душе, јек тих клепетушица требало би да им потресе живце, требало би да запуше уши, да тај јек не чују, требало би да се сакрију тамо негде далеко, далеко, да их нико не види, а они никога да чују.

Тешко онима, којима се и деца ругају!

Свечуј.

стрима разговара онако, поверљиво, као поп са својим звонаром; а овамо је све то само — швиндл. Кад с народом разговара онда он имаде уплива код министара, а кад с министрима разговара, онда је он онај, који имаде уплива у народу; но та политика његова као да је дошла већ на крај конца.

Али не само да је резултат данашњег избора код нас значајан, значајно је особито то, што се данас показало да се у нашој дијецези српска слободоумна свест пробудила, што ће сваког родољуба развеселити.

Вести из места и са стране.

Одликовани. Г. Сава Грујић, министар председник одликован је од председника француске републике орденом „почасне легије" II. степена с великим крстом официрским, а г. Мил. Ђ. Миловановић, заступник начелника у министарству спољашњих послова, истим орденом IV. степена с официрским крстом. И један и други добили су и својеручна писма од г. Спилера.

Промена у дипломацији у Београду. „Румунска Независност" дознаје, из Софије да ће Минчовић отићи из Београда за секретара у Беч, а на његово место доћи ће за дипломатског агента П. Димитров, начелник пловдивски.

Чешки мецена. — Врли Чех Јосиф Хлавка, који је и чешку академију знаности основао, поклонио је ево и опет по милијуна, и то на чешку сиротињу. Овај други дар чешком народу учинио је тако, да „што је дала десница — није знала левица". Но ипак му се име дознало. Живео таки родољуб!

Либерализам у Немачкој. Под благим скиптром војводе од Кобург Готе, који — као што је познато — кад-и-кад пише и по новинама, догодио се овај сраман случај: Уредник „Готског Дневника", Карло Босхарт буде због неког новинарског преступа осуђен шест и по месеци затвора. Кад је своју казну наступио, обријаше му косу, бркове и браду, обукоше му робијашке хаљине, приморaше на робијашку храну и поступаше с њим тако, као са последњим робијашем. То се догодило у Готи, која је за либералну извикана; а како тек бива у мање либералним деловима Немачке?!

Ђачки немири на руским свеучилиштима. О узроцима ђачких немира на свеучилишту у Москви, јављају из Петрограда занимљивих података. Немири настадоше због тога, што је међу ђацима врло непопуларни управитељ Петровскијеве ратарске академије, неки Јунге дисциплинарно строго казнио неке слушаоце завода, који су се бавили распачавањем најновијег Толстојевог романа „Креутзерова соната", што га је руска цензура забранила. Остали ђаци заузеше се за своје кажњене колеге, инсценоваше на свеучилишту бурне скупштине и изгреде, потукоше се са свеучилиштним слугама и пуцаху и на Јунгеова кола. Услед тога одредише поменути управитељ и ректор, да се академија и свеучилиште затворе, те је преко 600 ђака било затворено. Но до мала пресели се тај покрет на свеучилишта у Харкову, Казану, Дорпату и Петрограду, те су особито на петроградском свеучилишту били силни немири и изгреди. У скупштини закључише ђаци неку врсту свога програма, у којем захтевају, да се уведе подпуна аутономија на свеучилиштима, да се припусти неограничено похађање свеучилишта Израилићанима, да буду женски слушаоци посве равноправни са мушким да се контрола на свеучилишту преустроји на новој либералнијој подлози, да се сниза велика уписнина, те да се уведе, да ректора бирају професори. У том поводу настадоше међу ђацима и професорима жестоке расправе, те је чувени професор Менделејев морао обећати, да ће предати министру просвете ђачку молбу са оним захтевима. Куратор Новиков огласи, да ће области строго поступати, наставе ли се немири. — Силно врење завладало је и међу ђацима петроградске шумарске и монтанске академије те се боје, да ће захватити и остале више заводе. Полиција стражари око свеучилишта и других сумњивих виших школа. Листови несму писати о тим немирима. Међу грађанством влада иначе мир.

Немачки цар и званична штампа. Немачки цар решио се да учини крај тако званој немачкој званичној штампи, т. ј. органима извесних званичних кругова. Ти су листови често пута правили такве сметње току политичких ствари у Немачкој, да су постали прави баук, или како је у опште те листове назвао један француски публициста „осма велесила у Јевропи." Цар се решио да отвори нарочити биро, где ће сви листови моћи добијати извештаје о стварима, које влада жели да стави на суд јавнога мњења. „Hamburg. Nachrichten" сажаљева пропаст официјозне пресе и вели да све оно што је до сада штампано у „Nord. Allg. Zeit." публиковаће се можда од сада у „Reichsanzeiger"-у. Што се старих официоза тиче они ће сад сви у стрмоглав отићи. Једни се боре за стару владавину, други за нову; новинари, који су као што је познато до сада стајали уз литерарни биро, устаће противу министара; требало је да се они ставе под контролу. — Ова промена у Немачкој биће врло значајна јер ће сви незадовољници устати противу новога канцелара. Ма да је чисто царева воља узрок томе, страдаће његов канцелар.

Син Бизмарков и немачка штампа. „Berlin. Tageblatt" поздравља Хербертову оставку као најсрећнију последицу оставке његовог оца. „Гроф Херберт Бизмарк, вели берлинско гласило, није се одликовао ничим што би оправдавало његов рапидан напредак у каријери, који је био узрок повлачењу знаменитих људи, као што су Лотар Бухер и доктор Буш. Херберт је био антипатичан целоме свету. Кад је путовао с царем, његово намрштено лице стајало је у противности са царевом пријатношћу. У Самоској и Волгемутовој афери он је замишљао да је довољна ароганција једног кавалеријског официра да се одрже дипломатске победе, које су прослављале његовог великог оца. „Ber. Tgbl." спомиње контрдикције грофа Херберта односно Само-е и жалостан исход те афере. Спомиње грофове речи, који је рекао да је Швајцарска „дивљачка земља". То је дало повода омрази, према Немачкој и у мал што Швајцарску није бацило у наручја Француске да цар није притекао помирљивим средствима, шиљући ђенерала Валдерзеа да пробави мало времена у „дивљачкој земљи" у намери да отклони све непријатности. „Гроф Херберт је, настављa речени лист, провоцирао Моријерову аферу. Систем, који је дао повода да Немачка запрвени пред иностранством дело је грофа Херберта Бизмарка. Његов последник имаће лакши задатак: онде где је његов претходник сејао распру, незадовољство, неповерење наићи ће без великих напора на симпатије и видеће да ту нема оних сметња, које су Херберту излазиле. Сумњало се да Херберт Бизмарк неће наследити свога оца, али цар се решио да ослободи судбину царевине од овог неспособног човека, на чем ће му захвалити све истинске патриоте". — Хербертово место заузео је барон маршал од Биберштајна, баденски министар у Берлину. Он нема више од 47 година, био је адвокад и посланик Карлсрујски од 1878.—1881. год. у рајхстагу. При последњим седницама он је имао страшних препирака с послаником Рикертом односно апликације закона противу социјалиста у Баденском великовојводству. Он је са свим нов у спољној политици. Његово именовање право је изненађење и потврђује мњење да цар хоће, као никад до сад, да управља спољном политиком.

Бизмарк као баштован. Неки лист пише, да је кнез Бизмарк, за свога борављења у Фридрихсрују посвећивао особиту пажњу своме перивоју. Пре неког времена била је околица његова заселка приступна општинству, али у последње доба, дао је Бизмарк затворити већи део свога парка, а то ради тога, што су неки посетници поједине леје, биљке и цвеће оштетили. Но ти људи свратили су највећу пажњу на поједине гранчице и цвеће, које су као успомену собом узимали. Бизмарка, који је већи део тих насада властитом руком засадио и гојио, то разљути, те даде затворити свој красни парк. Приповедају се две занимљиве анекдоте о том, како је књез Бизмарк поздравио неку господу, која су чеврљајући неке гранчице на стабалцима одломили. Бизмарк приближивши се господи рече са свим строго: „Да вам је знати господо, колико то муке и трудa стаје неговати овакe стаблицe, ви се не би овако туда тетурали!" Мало боље прошле су неке даме, које је Бизмарк затекао баш, у онај трепутак кад су узабрале пар цветића и његовом перивоју. „Госпође! да сваки, који посети овај перивој, само један цветак узбере, за кратко време било би у моме перивоју баш толико цвећа, колико косе на мојој глави!" — Пошто је све то дозлогрдило кнезу Бизмарку, забранио је општинству улаз у свој парк.

Бивши бразилијански цар, Дон Педро, опасно се разболео тако, да је већ и свето причешће примио. То је било у прошли петак. Не зна се још шта ће са Дон Педром бити, и ако нам стижу вести, да је бившем цару мало боље. Лечи га чувени лечник проф. Шарко.

Ново такмачење међу лепотицама. Печетком маја биће у Риму такмачење међу лепотицама. У ту цел склопљен је у Риму одбор, који је за најлепшу жену ил девојку истакнуо 6000 лира за награду. Уједно исти одбор даје свакој лепотици, која хоће да иде на ту утакмицу, трошак за пут у Рим и натраг и уз то још свака има права на стан и храну за 6 дана у једном од првих хотела у Риму. Адреса, на коју ваља лепотице да се обрате, гласи: „Comitato del concorso di bellezza, Roma" Уз пријаву ваља у фотографију послати. — Ако би која од наших лепотица хтела, да се подичи својом лепотом — ето јој врло згодне прилике, а све без једног новчића трошка!

Јавна благодарност.

Сматрам за пријатну дужност да се јавно захвалим оним честитим бирачима из Карлова, Т. Ст. Миклоша, Чоке и Јосифова који ми приликом избора посланика за народно-црквени сабор своје поверење поклонише.

Особита хвала нека је мојим колегама гг. Г. Поповићу, Ст. Васићу и М. Ћосићу, народ. учитељима.

Сента, 23. марта 1890.

Душан Стојшић,
нар. учитељ.

Одговори уредништва.

Л. Л. Ј. у Броду. Дотично писмо примљено. Није могло бити, да се употреби за „Заставу."

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.
(РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У уторак 27. марта (8. априла): представа за децу у 5 сахати по подне: **„Стари бака и његов син хусар"**, позоришна игра у 3 чина, од Ј. Сиглигетија, превели Ј. Ђорђевић и Л. Илић.

У среду 29. марта (10 априла) први пут: **„Кобан спомен"**, позоришна игра у 3 чини, с певањем, написао Михаило К. Димитријевић.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ИЗИШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ КЊИГА:

ГЛАВНА РАСПРАВА
ЈАШЕ ТОМИЋА
ЗБОГ ТУЦИНДАНСКОГ ДОГАЂАЈА.

(ПО СТЕНОГРАФСКИМ БЕЛЕШКАМА.)

Прештампано из „Заставе."

Ова књига је II¾ табака велика, а цена јој је 30 нов., са поштарином 35 нов. и може се у уредништву „Заставе" добити.

ИЗИШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ И ГОТОВ ЈЕ:

ИЗБОРНИ РЕД
ЗА СРПСКИ НАРОДНО-ЦРКВЕНИ САБОР
(СА ДОДАТКОМ)
И
САБОРСКО УСТРОЈСТВО.

Може се добити у уредништву „Заставе." Цена је 20 новч.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШИХ „ВОЂА".
(Сабор невера. — Воће невере. Да им запушимо уста.)
Од Јаше Томића.

Прештампано из „Заставе".

Може се добити у уредништву „Заставе". Цена је 30 нов.

СЛИКА
ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
са сином му
СЛАВКОМ

може се лепо израђена на фином картону добити.

Цена по комаду 1 фор., са поштарином 1 фор. 20 новч.

Поруке без новаца не уважавају се.

Срп. штампарија др. Св. Милетића.

РЕД ВОЖЊЕ
путничких лађа, важи од 8. (20.) марта 1890. до даље наредбе.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: дневно у 5¼ сах. после подне осим уторника.

Из Новог Сада за потиске станице: недељом и четвртком у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада у Београд: дневно у 5¼ сах. после подне осим уторника.

Из Новог Сада у Оршаву: средом, петком и недељом у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: понедељником, четвртком, суботом у 10½ сах. пре подне.

Из Новог Сада у Мухач: дневно у 10½ сах. пре подне осим уторника.

У Новом Саду 8. (20.) марта 1890.

АГЕНЦИЈА.

РЕД ПЛОВИДБЕ
помесног пароброда „Нимфе" од 17. (29.) марта о. г.

ИЗ КАМЕНИЦЕ У НОВИ САД:
Пре подне 6, 8, ¾10 сати.
После подне 2, 4, ½7 сати.

ИЗ НОВОГ САДА У КАМЕНИЦУ:
Пре подне 7, 9, 11 сати.
После подне 3, 5, 7 сати.

Каменица, 10. (22.) марта 1890.

ПОДУЗЕЋЕ.

Власник и издавалац Славко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.